

діяльності майбутнього вчителя, тим насиченішою особистісними смислами є цілісна педагогічна діяльність, тим вище професіоналізм педагога.

Отже, рівень готовності майбутніх учителів початкової школи до громадянського виховання сільських молодших школярів залежить від рівня розвитку компонентів цього процесу.

Література

1. Державна національна програма «Освіта» / Україна ХХІ століття /. К. : Райдуга, 1994. 61 с.

2. Слостєнин В. А. Професіональна підготовка учителя в системі вищого педагогічного образования. М. : МГПІ. 1995. 180 с.

3. Сухомлинський В. О. Народження громадянина. К. : Рад. шк., 1970. 288 с.

УДК159.98

Гуралечко О. П.

магістрантка кафедри практичної психології

ТНПУ ім. Володимира Гнатюка

trachuk_t@meta.ua

Науковий курівник: Чорна І. М.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри практичної психології

ТНПУ ім. В. Гнатюка

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Кардинальні соціально-економічні зміни, що відбулися протягом останнього часу в суспільстві, зумовили потребу перегляду підходів до вирішення багатьох психолого-педагогічних проблем загальноосвітньої школи та сім'ї, зокрема підготовки старшокласників до професійного самовизначення. Успішне розв'язання цього завдання значною мірою залежить від ефективності профорієнтаційної роботи психологів, педагогів із школярами.

Професійна орієнтація – це планомірна, науково обґрунтована система заходів, спрямованих на забезпечення допомоги особистості в активному, свідомому, професійному самовизначенні та трудовому становленні з врахуванням інтересів, здібностей, психофізіологічних можливостей, індивідуальних особливостей особистості та кон'юнктури ринку праці для повноцінної самореалізації в професійній діяльності [5].

Загальні тенденції демократизації та гуманізації системи загальної середньої освіти зумовлюють необхідність модернізації існуючих і пошуку нових, таких, що ґрунтуються на засадах особистісно орієнтованої моделі, підходів до психолого-педагогічного забезпечення процесу усвідомленого вибору молодого людиною майбутньої професії. Аналіз наявних психолого-педагогічних досліджень дає змогу констатувати потребу розв'язання проблеми професійного самовизначення старшокласників саме у контексті проблеми їх особистісного самовизначення.

Професійні інтереси досліджували К. А. Абульханова-Славська,

Т. М. Афанасьєва, Л. І. Божович, М.Р.Гінзбург, Є. І. Головаха, Н. О. Гончарова, Є. О. Климов, А. В. Мудрик, М. В. Левченко, М. С. Пряжніков, Б. А. Федоришин, Д. І. Фельдштейн, І. М. Чорна, М. М. Чорний, О. Р. Янюк, інші.

Мета дослідження: з'ясувати значення інтересів старшокласників для їх успішного професійного самовизначення.

Проблема професійного становлення – одна з найважливіших у житті людини. Професія дає можливість людині задовольнити основні потреби, часто стає основою побудови відносин з іншими людьми та, найголовніше, надає можливості актуалізувати свої здатності, самореалізуватися.

Готовність до свідомого вибору професії включає в себе: моральну готовність – усвідомлення суспільного й особистісного значення праці; психологічну готовність – свідомий вибір професії у відповідності з наявними здібностями й можливостями; практичну готовність – загальні та політехнічні знання, загальнотрудові та спеціальні вміння та навички [2].

Компонентами готовності до свідомого вибору професії виступають: загальне позитивне ставлення до праці; знання певного кола професій, їх змісту, вимог, шляхів отримання професії та перспектив професійного росту; сформованість професійних інтересів; адекватна самооцінка; сформованість мотиваційної сфери, а також отримання власного задоволення від самого процесу праці [3; 4; 5].

Дослідження сучасної психолого-педагогічної наукової літератури із проблеми професійного самовизначення показали, що існує три базові підходи до визначення розуміння цього поняття: соціологічний, соціально-психологічний, диференційно-психологічний [1].

Важливе місце в структурі професійної спрямованості займають професійні інтереси. Професійний інтерес визначається за відповідними параметрами. Широту інтересів визначає кількість об'єктів, сфер дійсності, які мають для особистості стійку значущість. Розпорошеність інтересів у поєднанні з поверхневістю є негативною рисою особистості. Глибина інтересів показує ступінь проникнення особистості у зміст пізнавального об'єкта. Іноді глибина інтересів негативно корелює з їх широтою, і тоді про людину кажуть, що вона має уявлення про все потроху. Поверхові знання з багатьох галузей дійсно призводять до дилетанства. Стійкість інтересів виражається у тривалості збереження відносно інтенсивного інтересу. Стійкими є інтереси, які

найповніше відповідають основними потребами особистості й тому стають істотними рисами її психологічного складу [3; 4; 5; 6; 7].

Висновки. Отже, узагальнюючи проведений аналіз професійної спрямованості особистості, можна виокремити основні моменти цього процесу: професійне самовизначення – вибіркове відношення індивіда до світу професій у цілому й до конкретно обраної професії; ядром професійного самовизначення є усвідомлений вибір професії з урахуванням індивідуальних особливостей та можливостей, вимог професійної діяльності та соціально-економічних умов; професійне самовизначення є важливою характеристикою соціально-психологічної зрілості особистості, її потреби в самореалізації та

самоактуалізації.

Професійний інтерес – це емоційно забарвлена вибіркова спрямованість особистості, яка виражається переважно в її вибіркового ставленні до тих чи інших явищ, предметів чи відповідної діяльності. В інтересі поєднуються емоційне та раціональне. Кількісними характеристиками інтересів є їх широта, глибина та стійкість. При виборі професії потрібно враховувати не лише бажання, а нахили, інтереси і здібності.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у розробці профдіагностичного комплексу для виявлення рівня сформованості професійних інтересів.

Література

1. Головаха Е. И. Жизненные перспективы и профессиональное самоопределение молодежи / Е. И. Головаха. – К.: Наукова думка, 1988. – 142 с.
2. Гончарова Н. О. Основи професійної орієнтації: навч. посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 168 с.
3. Джура О. Д. Взаємозв'язок основних факторів професійного самовизначення особистості / О. Д. Джура // Мультиверсум. Філософський альманах. Випуск 33. – К.: Український центр духовної культури. – 2003. – С. 11-19.
4. Корнієнко О. І. Професійні орієнтації в системі життєвих стратегій старшокласника / О. І. Корнієнко // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – № 5. – С. 35-38.
5. Чорна І. М. Формування психологічної готовності майбутнього вчителя до профорієнтаційної роботи у школі: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Ірина Михайлівна Чорна. – К., 2003. – 349 с.
6. Чорна І. М. Діагностика та формування професійно-необхідних якостей соціального працівника / І. М. Чорна, М. М. Чорний // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – № 3 (48). – С. 258-265.
7. Чорна І. М. Акмеологічні підходи до розробки та впровадження структури державної системи профорієнтації в Україні / І. М. Чорна // Сучасні акмеологічні дослідження: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: моногр./ редкол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Я. С. Фруктова. – Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 181-200.